

Det er efterhånden mange år siden jeg har været i Nuuk. Sidste gang jeg rejste herop, fløj jeg via den gamle amerikanske base oppe nordpå, Søndre Strømfjord, der i mellemtiden er blevet til Grønlands første lukkede anstalt for domfældte. Nu sejler man ind over Nuup Kangerlua, Godthåbsfjorden, og dykker ned i det flødeskumsagtige skylag der tit pakker sig omkring Grønlands hovedstad, og lander i en af Nordeuropas travleste lufthavne Akia, der ligger på Nordlandet, og hvor de kolossale toetagers Airbuser står opmarcheret og puster ud i transit på vej mellem lufthavne i Europa og Asien, og hvor de små Cessna privatflyvere, grønlændernes foretrukne intercity-transportmiddel i disse olie- og mineraltider, svirrer som travle hvepse på en varm sommerdag.

Når man henvender sig ved infoskranken i Akia, bliver man som default tiltalt på engelsk, tysk, japansk, kinesisk, hindi, alt efter udseende, og selvfølgelig grønlandsk, men sjældent på dansk. Den tid hvor det danske sprog var Grønlands *lingua franca*, er for længst passé. Ankomsthallen summer som et babel, og der tales mindst tyve sprog her i dette arktiske trafikknudepunkt hvor investorer fra hele verden har oplevet et økonomisk eventyr af de helt store de sidste tredive år.

Alle har nok set billederne af den efterhånden ikoniske bro med dens firespors motorvej der svinger sig op over fjorden mellem lufthavnen og byen. For mit vedkommende er det første gang jeg oplever den i virkeligheden, desværre kun fra det indre af en taxa. Det er ikke uden grund den har fået international omtale, og at broen med dens luftige, bølgeagtige form helt uden den normale konstruktion af betonsøjler og stålkabler har været på alverdens magasiners glittede sider. Man kører op og op, som på toppen af en bølge, og når man så endelig når toppunktet, ligger byen udbredt foran en, et arktisk Manhattan hvor skyskraberne føjer sig naturligt ind mellem de omkringliggende fjelde der spejler sig og mangedobles i deres

glasfacader. Jeg burde sidde og tage notater til de interviews jeg er kommet her for at lave, men jeg glemmer alt om notater, alt om arbejde og sidder blot og er bjergtaget, bogstaveligt talt, af det syn af glasflader og grønlandsk marmor der møder mig. Nuuk er en by mellem fjelde, og fjeld og by, det helt gamle og det helt nye, går i ét med hinanden på en naturlig måde som jeg ikke har set noget andet sted i verden.

Sådan ser altså Grønlands selvstændighed ud! skriver jeg på min håndlog.

Det er i år fyrré år siden Grønlands selvstyre, med den daværende landsstyreformand Aleqa Hammond, vendte op og ned på alt, til bestyrtelse for nogle og begejstring for flere, ved at erklære selvstændighed, efter at et overvældende flertal af stemmerne ved en folkeafstemning, 88%, havde stemt for landets løsrivelse fra Danmark. En nation blev født, og det var på mange måder en hård fødsel, i hvert fald for moder Danmark. Den danske regering indklagede landsstyret for FN, FN svarede, efter nogle døgn næsten kupagtige travlhed i korridorerne, med at godkende Grønlands status som selvstændig nation og indlemme det som organisationens 194sindstyvinde medlemsstat. Der opstod en krise mellem den gamle kolonimagt og dens tidligere koloni hvor en masse bitterhed og følelser fra fortiden dukkede op til overfladen. Og derefter begyndte en dominoeffekt at rulle, hvor først Northwest-Territories i Canada erklærede selvstændighed, derefter de inuitiske enklaver i Alaska og Østsibirien samt endelig de samiske folk, en række nye selvstændige stater der nu udgør den sammenslutning der kaldes "Inuit Circumpolar Union", eller ICU, og hvis formandskab går på omgang mellem landene.

Hvordan er dit forhold til de af dine gamle modstandere i det danske folketing der stadig er i live? spørger jeg Aleqa Hammon.

Jeg har sat hende stævne på toppen af Hotel Arons høje, mørke søjle på femogfyrre etager, hvorfra der er udsigt over hele byen, og hvis tag er en af de utallige grønne haver der udgør toppen af Nuuks skyskrabere. Disse "arktiske haver" udnytter overskudsvarmen fra huset under sig og er nogle steder udformet som små køkkenhaver, andre steder som hele botaniske haver med vandrestier der slynger sig mellem de eksotiske planter. Nuuks glasoverbyggede tagterrasser er blevet verdensberømte og udgør en rekreativ zone for Nuuks indbyggere der har fri adgang til dem fra gaden via udvendige glaselevatorer, hvis oscillerende opad- og nedadstigen især i mørketiden giver byen en drømmeagtig stemning. Jeg sidder med Fru Hammond under en stor bregne der synes at have sin oprindelse i den tid for mange tusind år siden, hvor Grønland lå i en tempereret zone. Den tidlige landsformand og præsident er i dag en ældre kvinde - hun lægger ikke skjul på at hun i år runder de halvfems - og har status som en af den unge nations grundlæggere. Til trods for sin høje alder er hun dog på ingen måde svækket, og de inuitiske træk, sammen med en naturlig autoritet, giver hende en værdighed og særpræget skønhed som mange europæiske kvinder i pensionsalderen nok misunder hende.

Mit forhold til mine danske venner er udmærket, svarer fru Hammond og smiler.

Ikke noget gammelt nag?

Hun ler. Danskerne er jo ikke et folkefærd der går og bærer rundt på gammelt nag. Der ligner de os grønlandere. Vi har heller ingen lang hukommelse for uenigheder. På den måde er vi de perfekte venner. Jeg mødtes faktisk med Helle (Thorning,

dansk statsminister 2011-2015, red.) for et par uger siden, og vi fik os en hyggelig sludder.

Om gamle dage?

Nej, de gamle dage har vi slet ikke tid til at beskæftige os med. Det er nutiden der gør krav på vores opmærksomhed, nu som før.

Det må have været en fantastisk tid at leve i, dramaet med erklæringen af selvstændighed, al den ravage det skabte internationalt. Kan du fortælle lidt om det?

Ja, der var meget rejseri og megen snakken i telefon, du ved disse klodsede apparater man havde dengang der hele tiden skulle lades op via el-nettet. Jeg kan huske at jeg var nødt til at have tre telefoner tændt samtidig, så der i det mindste var en der ikke var gået tom for strøm. Og der var mange møder, både *scheduled*, hvad hedder det nu, planlagte, og uofficielle. Mens hele landet dansede og festede, sad jeg for det meste i et tomt mødelokale i FN-bygningen og snakkede i telefon, mens en rengøringsmedhjælper støvsugede rundt om mig.

Danskerne var ikke glade, kan jeg forestille mig?

Nej, siger hun og ler en trillende latter. Det kan man ikke ligefrem sige. Men de blev jo gode igen.

Jeg har hørt at du ligefrem måtte ansætte en dørvagt for at holde danske politikere og embedsfolk på afstand?

Det husker jeg ikke noget om, siger fru Hammond og smiler.

Dødstrusler?

Åh, det er jo hvad der følger med jobbet.

Men tilbage i Nuuk, hvor du havde godkendelsen af Grønland som selvstændig nation med i kufferten, blev du vel modtaget som en helt?

Ja, der var et par flag, mindes Hammond beskedent.

Danske eller grønlandske?

Begge dele faktisk.

Du ser stadig danskerne som dine venner?

Absolut. Måske mere end nogensinde.

Men skilsmissen var jo brutal, ikke?

Jo, men der er nu også noget forfriskende ved skilsmisser, siger Aleqa Hammond og ler. Jeg kender til flere fraskilte par der er blevet bedstevenner med deres eks-koner og -mænd.

Men retorikken var hård, kan man se når man læser de danske aviser fra dengang. Og forsoningskommissionen, der jo blev nedsat kort før selvstændighedsdeklarationen, satte mange stærke følelser i gang omkring kolonitiden. Jeg har læst at der endda var en dansk historiker der hævdede at der slet ikke havde været nogen kolonitid; det var et historisk falsum. Det må have udløst både vrede og bitterhed, denne manglende anerkendelse af de historiske overgreb?

Hvilke overgreb? siger fru Hammond og smiler. Jo, sandt nok, dengang var der mange stærke følelser i omløb, og vi var faktisk bange for at der skulle opstå voldelige optøjer mod danskerne, hvilket jo heldigvis ikke skete. Men det er alt sammen fortid nu.

Ingen hard feelings?

No hard feelings, siger fru Hammond og ler igen. Vi fik jo det vi ville; vores selvstændighed.

Når man tænker på hvilket ry hun i sin tid fik for at være kompromisløs, manipulerende og benhård, nærmest den onde selv, af danske medier for fire årtier siden da konflikten var på sit højeste, er Aleqa Hammond et overraskende blidt og humoristisk bekendtskab.

Jeg fortæller hende at jeg har svært ved helt at tro at der slet ingen bitterhed er imod danskerne. Måske ikke hos dig personligt, siger jeg, men hvad med grønlænderne generelt?

Jeg tror du skal tage en snak med Jørgen Fleischer, siger hun. Den nuværende formand for forsoningskommissionen. Han kan måske forklare dig noget om hvad der er sket siden dengang.

Aqqaluk Boassen, Grønlands præsident gennem fire år, møder jeg på hans kontor i regeringskomplekset, hvis imponerende moderne arkitektur med flader af sort marmor med brune chatteringer og høje skinnende spejlglasflader rejser sig som en hundrede meter høj monolit midt på "Sletten" der engang husede ti af Grønlands værste slumblokke. Bygningen, der efter sigende er inspireret af en fjeldtop nordpå, har vundet adskillige internationale arkitekturpriser og er et af de mest populære fotomotiver for de tusinder af turister fra hele verden der besøger byen hvert år. Præsidentens kontor er der dog ikke meget storslåethed over. Det er en arbejdsplads; et skrivebord, et konferencebord med femten stole rundt, god belysning, samt en del litografier på væggene med grønlandske motiver. Her i hjørnet står en kaffeautomat.

Præsident Boassen har trukket to krus kaffe og stillet dem på sit skrivebord. Han har reserveret femten minutter til vores samtale, og jeg bruger dem på at grave lidt dybere ned i grønlændernes bitterhed mod danskerne som jeg er overbevist om, må være der et eller andet sted.

Boassen er søn af skolelærere og nedstammer fire generationer tilbage fra en amerikansk soldat, udstationeret i Østgrønland, og hans grønlandske kæreste. Han voksede op i forældrenes hjembygd på østkysten, men gik i gymnasiet i Nuuk og tog sin universitetsuddannelse ved George Washington University i USA. Samtalen foregår på engelsk der er Boassens andet sprog. Han taler dansk, siger han, men kun lige nok til at bestille en rød pølse med ristede løg, ikke godt nok til at gennemføre et interview. Jeg elsker i øvrigt jeres land, forsikrer Boassen med en umiskendelig amerikansk dræven, Tivoli, Vesterhavet, Hans Christian Andersen, de små landsbyer rundt omkring, der er så hyggeligt.

Var der en amerikansk oldefar der spøjte i kulissen da du valgte at tage din uddannelse i USA?

Jo, det var der jo nok, siger Boassen. Der var vistnok også et pengebeløb, lidt af en arv, der gjorde det muligt at rejse derover.

Men der havde ellers ikke været nogen kontakt mellem dine forældre og din amerikanske familie?

Nej, min oldefar og oldemor blev aldrig gift, fortæller Boassen. Det var bare den slags der sker, du ved, en sommerforelskelse, mens han var udstationeret som soldat. Hun blev gift med en storfanger, Boas Boassen, der så tog min bedstefar til sig. Det var helt uproblematisk.

Det må have været mærkeligt for ham ikke at kende sin far?

Nej, det tror jeg ikke han tænkte så meget over. Han havde jo sin far, Boas, som elskede ham som en fuldgyltig søn. Senere kom der så en kontakt i stand mellem familierne, fordi min oldefars barnebarnovre i USA havde gravet den gamle historie frem. Og i dag har jeg faktisk kontakt med mine amerikanske slægtninge, så det er en stor gave at have fået.

De er vel stolte af at have en præsident i familien?

Det kan da godt være, siger Boassen og smiler lunt.

Hvad er dit forhold til Danmark i dag?

Det er glimrende. De er gode forhandlingspartnere, altid anstændige og respektfulde. Og man kan skændes så det brager, og bagefter være gode venner. Det kan jeg godt lide.

Det hjælper vel også at have verdens største oliefond i ryggen når man forhandler?

Jo, det spiller sikkert ind. Men først og fremmest er der en gensidig tillid og respekt.

Oplever du at kolonitiden nogle gange spiller med ved forhandlingsbordet?

Det tror jeg ikke. Det har jeg aldrig tænkt over. Undskyld mig, men det er et typisk dansk spørgsmål. Præsident Boassen ser lige på mig.

Men spiller kolonitiden slet ingen rolle i det moderne Grønland? spørger jeg med en begyndende frustration.

Jo, bestemt. Det er jo en del af vores fælles historie på godt og ondt.

Ingen bitterhed?

Hvorfor skulle der være bitterhed? Grønland klarer sig jo godt. Grønland har en flot historie og smukke traditioner som vi allesammen er meget stolte af.

Ingen racisme fra dansk side, overhovedet?

Ikke i min tid. Måske i generationen før mig, men det er ikke noget jeg har hørt omtalt som et problem. Måske skulle du mødes med ...

Formanden for forsoningskommissionen, siger jeg. Ja, jeg har allerede aftalt et møde med ham. Tak for kaffen.

You're absolutely welcome, my friend, siger Aqqaluk Boassen og følger mig ud med en hånd på min skulder.

Jørgen Fleischers kontor ligger i sydenden af byen, en halv times siksakkende bustur gennem de mange forstæder der er skudt op gennem de sidste årtier, hver med sine stemninger og karakteristika efter de nationaliteter der har sat deres præg på dem. Der er mere end tyve "nationale" drabantbyer syd for Nuuk, en tysk, italiensk, amerikansk, indisk, kinesisk, og såmænd også en norsk og en dansk. Grønlands hovedstad er den hovedstad i verden med den højeste procentdel af fremmede nationaliteter. Fire år i træk har byen vundet Verdensbankens pris som *Multicultural City number one*. Men nu til mødet med Fleischer der foregår på dansk.

Hr. Jørgen Fleicher, først bliver jeg nødt til at rose dig for at du taler så godt dansk, og sige tak for at dette interview kan foregå på dansk.

Jamen, jeg er jo dansk.

Er du ikke grønlandsk?

Jo, jo, men jeg er da også dansk. Min far er dansk. Jeg er opvokset i Danmark, i Herning.

Så du er barn af et blandet ægteskab?

Min mor er grønlandsk, ja. Men blandet, hm, det lyder lidt gammeldags, ja, undskyld mig.

Lidt kolonitidsagtigt, måske?

Så langt tilbage tror jeg ikke man behøver at gå. Men lad os ikke tale om det. Jeg elsker at tale dansk, det er som at være på ferie.

Så hvad føler du dig som - grønlandsk eller dansk?

Ja, siger Fleischer og smiler.

Men dit efternavn er jo traditionelt grønlandsk, eller snarere tysk, hvis man skal være helt korrekt?

Ja, jeg tog navn efter min mor.

Aha, så jeg aner måske et opgør med din danske side her? siger jeg og øjner langt om længe en snert af den fjendtlighed mod Danmark jeg er på udkig efter.

Overhovedet ikke. Min far og mor var ikke gift da jeg blev født, og så kom jeg til at hedde Fleischer. Senere blev de gift.

Så du føler ingen splittelse ved at være halvt af hver?

Jeg er ikke halv, jeg er hel.

Jeg forstår. Undskyld, hvis jeg spurgte dumt. Jeg har nu talt med både Aleqa Hammond og Aqqaluk Boassen, og begge anbefalede mig at tale med dig. Hvordan kan det være, tror du?

En del af svaret på det spørgsmål finder du vist i første del af den her samtale, svarer Fleischer og kigger på mig hen over sine hænder som han holder mod hinanden, fingerspids mod fingerspids.

Hjælp mig med at forstå det her, siger jeg. Synes du at jeg som dansker kommer her med en postkolonial indstilling til Grønland? Jeg forstår det ikke helt. Jeg har jo trods alt brugt mange år på at gøre op med Danmarks rolle som kolonimagt, jeg har studeret det, jeg har skrevet om det, al den skyld og

skam der ligger i vores rolle over for Grønland. Og nu føler jeg nærmest at det er mig der bliver taget i skole. Er der da ingen brug for at gøre op med kolonitiden?

Nej, det er der ikke.

Kort og godt?

Ja.

Det forbavser mig at formanden for forsoningskommissionen siger det.

Ja, det bør det også gøre, siger han.

Men hvad med al bitterheden og vreden mod Danmark her i Grønland?

Hvilken bitterhed og vrede? De her ting er stort set noget som skyldbevidste danskere har opfundet. Jeg har aldrig oplevet nogen bitterhed eller vrede mod Danmark. Da man erklærede selvstændighed tilbage i 2015, det var mens jeg fik skiftet bleer i Herning, faldt behovet for de der gamle følelser helt bort, og så kom olien og mineralerne og kineserne og japanerne og amerikanerne, og vi var tvunget til at tænke her og nu, og tænke frem og orientere os på en helt ny måde, blive en moderne nation. Der oplever jeg at danskerne har stået lidt mere stille.

Vi har jo så heller ikke haft et tilsvarende olieeventyr, siger jeg.

Fleisher smiler. Hvem er det nu der er bitter? siger han.

Så det er olierigdommene der har fået Grønland til at fjerne sig fra fortiden?

Tja, måske, men Danmark har dog fået sin del af kagen gennem koncessioner og outsourcing og levering af arbejdskraft. Nationalbanken har anslået at Danmarks BNP som en konsekvens heraf er øget med et beløb svarende til effekten af femten gange det bloktilskud der blev overført til Grønland under hele den postkoloniale periode fra 1953 til 2015.

Men med verdens største oliefond må man vel sige at Grønland fik en hel del mere ud af det?

Det er klart. Det er jo også vores olie. Der er ingen grund til bitterhed.

Det er ikke mig, ikke os, der er bitre, siger jeg og mærker at jeg skal holde tilbage for ikke at lade mig provokere af Fleischers gentagne drillerier. Men jeg kan ikke lade være med at se de her økonomiske triumfer i forhold til Danmark som et opgør med kolonimagten?

Det er det faktisk ikke. Der var et opgør med os selv, som koloni, vores kolonitænkning, *laissez faire*, måden vi skubbede ansvaret fra os på, og lod *naalagaq*, danskeren, ordne tingene. Det forsvandt da landet blev selvstændigt, ikke over natten, selvfølgelig, men overraskende hurtigt. Her spillede forsoningskommissionen en vigtig rolle som en slags national psykoterapeut. Den var ikke rettet mod Danmark, men mod os selv. Det blev en *selvforsoning*. Desværre har en tilsvarende proces ikke fundet sted i Danmark.

Hvad mener du?

Jeg mener at man i Danmark stadig hænger fast i et selvbillede af at være en kolonimagt. Det er en slags masochistisk trang, tror jeg, der stammer tilbage fra den lutherske tro og pietismen, en trang til at være skyldig, til at have fortjent at blive straffet, korsfæstet, alt det der med Jesu vunder, det der har med kristendommen at gøre. Men grønlænderne er ikke interesseret i det. Det er det vi har lært af selvstændigheden. Og det er det der er vores opgave i Forsoningskommissionen at hjælpe folk med at forstå.

Så hvad skal Danmark gøre efter din mening?

Danskerne bør tage et opgør med sig selv og deres selvbillede som koloniherrer, ligesom grønlænderne har gjort op med deres selvbillede som koloniserede.

Og hvad med dig selv, Jørgen Fleischer, tager du et opgør med dig selv som dansker eller som grønlander?

Ja, jeg gør, siger han og trykker mig i hånden til afsked. Da jeg går derfra, føler jeg mig som en patient der forlader sin læge med den nedslående nyhed at jeg er fuldstændigt rask.

Jeg tager taxaen tilbage ad den firespors motorvej til *Akia*, og da vognen drejer ind til kantstenen ved terminal 3, hvor SAS's indtjekningssluser findes, benytter jeg lejligheden til at få en sidste kommentar fra Grønland om dette mærkelige forsoningsbegreb.

Hvad synes du egentlig om danskerne? spørger jeg taxachaufføren på engelsk.

Danskerne er hyggelige mennesker, siger han. Jeg har lidt familie i Danmark. Fine folk. Og de giver gode drikkepenge.

Tror du Danmark og Grønland har en fremtid sammen? spørger jeg, og jeg er mig bevidst at der nærmest er noget bedende i min stemme.

Jo, jo, siger han. Flæskesteg, medisterpølse, rødkål, ris a la mande. Det kommer jo altid til at være der. Det vil grønlanderne aldrig nogensinde give afkald på.

Og som den dansker jeg er, giver jeg ham gode drikkepenge, alt for gode, faktisk, og på vej ind i terminalen spekulerer jeg på om også det er et udslag af mit postkoloniale sindelag.

Da Airbusen svinger sig op over Godthåbsfjorden på vej til Kastrup, hvortil der stadig er direkte ugentlige flyvninger fra Grønland, læner jeg mig tilbage i flysædet og tænker over de sidste par dage og samtalerne med Hammond og Boassen og Fleischer, stemningen i det hele taget, og jeg har lidt svært ved helt at definere hvad det er jeg føler. Måske er jeg lidt skuffet. Over at der ikke er mere bitterhed og vrede. Over at kolonitiden spiller så lille en rolle i grønlandernes bevidsthed. Hvis der var

bare en lille smule nag, tænker jeg, så ville vi da i det mindste vide at de stadig tænker på os.

Jeg bestiller en cognac mere, og rasler lidt rundt med isterningerne, og jeg kigger ned på Nordatlanten, hvor isterningerne er blevet færre og færre i dette århundrede, og så bliver jeg suget ned mod det centraleuropæiske kontinent og dets plumrede skydække, og nu er jeg en lille smule fuld, må jeg indrømme, og mærker efter igen og tænker at det måske først og fremmest er lettelse jeg føler efter mit besøg i Nuuk. Og måske skyldes det de sidste syv bronzegyldne bobler med god cognac som jeg har slynget i mig, måske noget andet, men i hvert fald kan jeg mærke at jeg smiler.

Hvad vil jeg sige med historien:

Jeg vil gerne vise at man godt kan se på Grønlands fremtid uden pessimisme, at man godt kan tillade sig at se lidt lyst på det hele.

Jeg vil gerne tage et opgør med den danske skyldfølelse over for Grønland. En smule skyldfølelse er kun godt, det viser at man ikke er totalt psykopat, men det er en luksus som skal doceres med forsigtighed, for hvis den overdrives, virker den lammende, og den kommer til at blive et alibi for ikke at foretage sig noget som helst.